

**Η ΚΟΙΝΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ (ΚΕΠΠΑ) ΚΑΙ
Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΑΜΥΝΑΣ**

ΔΡ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΟΛΛΙΑΣ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΠΔ 407/80

ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΠΘ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) είναι το σύνολο των θεσμών που η ΕΕ έχει συγκροτήσει, καθώς και των ενεργειών στις οποίες προβαίνει, ώστε να είναι σε θέση να εμφανίζεται στη διεθνή πολιτική όχι μόνο ως οικονομική δύναμη, αλλά και ως μια παγκόσμια πολιτική δύναμη
- Το εγχείρημα για μια Ευρώπη ισχυρή με ρόλο ρυθμιστή στη Διεθνή «σκακιέρα», ενθάρρυνε τα μέλη να συνεργαστούν.
- Η δημιουργία νέων θεσμών αλλά και η απόκτηση μεγαλύτερης ευελιξίας στον τρόπο λήψης αποφάσεων, αποτελούν δείγματα προόδου.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΣ ΣΤΗΝ ΚΕΠΠΑ

- Για τους ιδρυτές της ΕΟΚ, η οικονομική ολοκλήρωση αποτελούσε την απαραίτητη προϋπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη των κρατών μελών.
- Τα θέματα εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας ρυθμίζονται από το ΝΑΤΟ και τη Δυτικοευρωπαϊκή Ένωση από το 1950 έως το 1970 .
- Από το 1970 και έπειτα υπάρχει έντονο ενδιαφέρον για κοινή εξωτερική Πολιτική
- 1970: Ευρωπαϊκή Πολιτική Συνεργασία (ΕΠΣ)
 - Είχε στόχο να διαμορφώσει ένα πλαίσιο συντονισμού της εξωτερικής πολιτικής δράσης των κρατών της ΕΕ
- 1991: Συνθήκη της ΕΕ (ΣΕΕ): ένα σύνθετο θεσμικό οικοδόμημα
 - Προέβλεπε τη δημιουργία της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ)

ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ

- Η οικονομική ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας καθώς και οι αλλαγές στη διεθνή πολιτική σκηνή οδήγησαν στην ανάγκη δημιουργίας μιας μεγάλης και αυτόνομης πολιτικής δύναμης.
- Η πορεία της διαδικασίας του ενοποιητικού εγχειρήματος και η επέκτασή του σε πολλά πεδία δραστηριότητας, επέβαλαν τη δημιουργία, στο πλαίσιο της ΕΚ, ενός αποτελεσματικού μηχανισμού που θα προωθούσε τα συνολικά συμφέροντα των κρατών μελών στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας.
- Οι αλληπάλληλες διευρύνσεις είχαν ως αποτέλεσμα την επέκταση του πεδίου ενδιαφέροντος και δράσης της εξωτερικής πολιτικής της ΕΚ.

ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)

- Η διαμόρφωση ενός νέου διεθνούς περιβάλλοντος μετά το τέλος του Ψυχρού Πολέμου και το τέλος του διπολισμού έδινε τη δυνατότητα στην ΕΚ να προβάλλει τον ρόλο που θα μπορούσε να διαδραματίσει ως μια αναδυόμενη οικονομική και πολιτική δύναμη.
- Η ΕΠΣ μειονεκτούσε στο ότι τα μέσα που διέθετε για την άσκηση πολιτικής ήταν στην ουσία μόνο οι διακηρύξεις της, οι οποίες αποδείχτηκαν λιγότερο αποτελεσματικές από τα μέσα που διέθετε.

ΟΙ ΛΟΓΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ (3)

- Η ΕΠΣ δεν κατόρθωσε να διαμορφώσει μια κοινή βάση προσέγγισης ανάμεσα στα κράτη μέλη στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής, επιβάλλοντας τη δημιουργία ενός νέου περισσότερο ενοποιητικού πλαισίου αντιμετώπισης των ζητημάτων εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας.
- Η Κρίση στη Γιουγκοσλαβία αποτελούσε τεράστια πρόκληση, στην πιο κρίσιμη φάση της Διακυβερνητικής Διάσκεψης στις αρχές της δεκαετίας του 1990, για την αναθεώρηση των Συνθηκών, ώστε να αποδείξουν τα κράτη μέλη ότι είναι σε θέση να διαμορφώσουν έναν πυλώνα για την εξωτερική πολιτική και ασφάλεια.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ

- Συνθήκη για την ΕΕ (ΣΕΕ) 1991
 - Δημιούργησε ένα ενιαίο θεσμικό πλαίσιο, την ΕΕ, της οποίας η Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ) συγκρότησε τον λεγόμενο «δεύτερο πυλώνα».
 - Τα κράτη δεσμεύτηκαν να διασφαλίσουν ότι οι εθνικές εξωτερικές τους πολιτικές θα είναι εναρμονισμένες με τις κοινές θέσεις της ΕΕ.
- Κατά την περίοδο 1991-1992, γιουγκοσλαβική διένεξη, δοκιμάστηκαν οι δυνατότητες της ΚΕΠΠΑ.
- Συνθήκη του Άμστερνταμ 1997
 - Προσέδωσε κάποια υπερεθνικά στοιχεία στην κατά κύριο λόγο διακυβερνητική δομή της ΚΕΠΠΑ, χωρίς να αλλάξει τον βασικό της χαρακτήρα

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ

- Βασικοί στόχοι της ΚΕΠΠΑ σύμφωνα με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ:
 - i. Η διαφύλαξη των κοινών αξιών, των θεμελιωδών συμφερόντων, της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητας της Ένωσης
 - ii. Η ενίσχυση της ασφάλειας της Ένωσης, υπό όλες τις μορφές της
 - iii. Η διατήρηση της ειρήνης και η ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας
 - iv. Η προώθηση της διεθνούς συνεργασίας
 - v. Η ανάπτυξη και η εδραίωση της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου, καθώς και ο σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ

- Η Συνθήκη του Άμστερνταμ, προχώρησε και στη σύσταση της θέσης του Υπατου Εκπροσώπου της ΚΕΠΠΑ και της Μονάδας Σχεδιασμού και Έγκαιρης Προειδοποίησης, στην εισαγωγή του μηχανισμού εποικοδομητικής αποχής και στη θέσπιση της ενισχυμένης ειδικής πλειοψηφίας για την υιοθέτηση κοινών δράσεων.
- Εποικοδομητική αποχή θεσπίστηκε με σκοπό τη διευκόλυνση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, και τη δυνατότητα αποχής από ψηφοφορία

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ

- Η Συνθήκη του Άμστερνταμ προχώρησε στη δημιουργία ενός νέου μέσου για την άσκηση της ΚΕΠΠΑ, το οποίο προστίθεται στην κοινή δράση και στην κοινή θέση: **την κοινή στρατηγική**.
- Καθορίζει με συναίνεση τις κοινές στρατηγικές στους τομείς στους οποίους τα κράτη μέλη έχουν σημαντικά κοινά συμφέροντα.
- Οι κοινές στρατηγικές διευκρινίζουν τους στόχους, τη διάρκειά τους και τα μέσα τα οποία παρέχουν η Ένωση και τα κράτη μέλη.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ

- Η υλοποίηση των κοινών στρατηγικών, με την έγκριση κοινών δράσεων και κοινών θέσεων, ανατίθεται στο Συμβούλιο, το οποίο αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία.
- Μερικές κοινές στρατηγικές που είχαν υιοθετηθεί από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αφορούσαν τη Ρωσία, την Ουκρανία και τη Μεσόγειο.
- Ένας άλλος σκοπός των κοινών στρατηγικών ήταν η διευκόλυνση της ομαλής λειτουργίας της ΚΕΠΠΑ, με τη χρήση της ειδικής πλειοψηφίας στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ

- Παράλληλα με τις κοινές στρατηγικές υπήρχαν και κοινές θέσεις και κοινές δράσεις.
 - Οι κοινές δράσεις καθόριζαν τα οικονομικά και άλλα μέσα που απαιτούνταν για την εφαρμογή των πολιτικών της ΕΕ
 - Οι κοινές θέσεις καθόριζαν τις θέσεις της ΕΕ σε συγκεκριμένα γεωγραφικά ζητήματα.
- Ευρωπαϊκή Πολιτική Ασφάλειας και Άμυνας (ΕΠΑΑ) 1999
 - Η κρίση στα Βαλκάνια και η αναποτελεσματικότητα της ΕΕ κατέστησαν επιτακτική την ύπαρξη ευρωπαϊκών στρατιωτικών και αστυνομικών σωμάτων.
 - Προβλέπεται ότι θα συμπεριλαμβάνει όλα τα ζητήματα τα σχετικά με την ασφάλεια της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένης της προοδευτικής διαμόρφωσης μιας κοινής αμυντικής πολιτικής (...) η οποία θα μπορούσε να οδηγήσει σε κοινή άμυνα, εφόσον το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο το αποφασίσει.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ

- **Συνθήκη της Νίκαιας 2003**
 - Τερματίζεται οποιαδήποτε σχέση μεταξύ της ΕΕ και της ΔΕΕ. Η ΔΕΕ ενσωματώνεται πλήρως στην ΕΠΑΑ
 - Ενσωματώνεται στη Συνθήκη η Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας της ΕΠΑΑ και ταυτόχρονα καταργείται η Πολιτική Επιτροπή
 - Επεκτείνεται το σύστημα της «ενισχυμένης συνεργασίας» στην ΚΕΠΠΑ, για την εφαρμογή κοινής δράσης ή κοινής θέσης. Στόχος η διαφύλαξη των αξιών και να υπηρετήσει τα συμφέροντα της Ένωσης.

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ

- **Συνθήκη της Λισαβόνας 2007**
 - Προσπάθεια επανεκκίνησης της ευρωπαϊκής διαδικασίας ολοκλήρωσης και γι' αυτό τον λόγο αποσκοπεί και στην ενίσχυση της θέσης και επιρροής της ΕΕ σε διεθνές επίπεδο
 - Κατάργηση της διάκρισης των τριών πυλώνων, με αποτέλεσμα η ΕΕ να αποκτήσει νομική προσωπικότητα που της προσδίδει νέα δικαιώματα σε διεθνές επίπεδο
 - Ενδυνάμωση της Ευρώπης στην παγκόσμια σκηνή μέσω της συνένωσης των μέσων εξωτερικής πολιτικής τόσο στη χάραξη όσο και στην υιοθέτηση νέων πολιτικών

Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΙΣΑΒΟΝΑ

- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο
- Προεδρία
- Συμβούλιο Υπουργών
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή
- Υπατος Εκπρόσωπος της ΚΕΠΠΑ
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο
- Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας (ΕΠΑ)
- Σύμβουλοι Relex
- Ειδικοί Εκπρόσωποι

Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΙΣΑΒΟΝΑ

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο

- Το ανώτατο πολιτικό όργανο της Ένωσης
- Αποτελείται από τους αρχηγούς κρατών και κυβερνήσεων των κρατών μελών και τον Πρόεδρο της Επιτροπής
- Καθορίζει τις αρχές και τους γενικούς προσανατολισμούς της ΚΕΠΠΑ

Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΙΣΑΒΟΝΑ

Προεδρία

- Αναλαμβάνει πολιτικές πρωτοβουλίες στο πεδίο της εξωτερικής πολιτικής, προσδιορίζει σε μεγάλη έκταση σε ποια ζητήματα της διεθνούς πολιτικής θα πρέπει η ΕΕ να επικεντρώσει την προσοχή της και τις ενέργειές της και είναι υπεύθυνος για την υλοποίηση των αποφάσεων που έχουν υιοθετηθεί από την ΚΕΠΠΑ

Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΙΣΑΒΟΝΑ

Συμβούλιο Υπουργών

- Αποτελείται από τους Υπουργούς Εξωτερικών των κρατών μελών
- Αποτελεί τον βασικό θεσμό λήψης των αποφάσεων της Ένωσης στα ζητήματα της εξωτερικής πολιτικής και ασφάλειας

Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΙΣΑΒΟΝΑ

Ευρωπαϊκή Επιτροπή

- Μπορεί να προτείνει να ληφθεί απόφαση για κάποιο ζήτημα εξωτερικής πολιτικής
- Συμμετέχει στις συναντήσεις του Προέδρου του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου με τις τρίτες χώρες
- Έχει την ευθύνη εφαρμογής των αποφάσεων της
- ΚΕΠΠΑ όσον αφορά την οικονομική πτυχή των ενεργειών της ΕΕ

Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΙΣΑΒΟΝΑ

Αρμοδιότητες Υπατου Εκπροσώπου της ΚΕΠΠΑ

- Συμβάλλει στον σχεδιασμό
- Προεδρεύει του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων
- Είναι αρμόδιος στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την άσκηση των καθηκόντων της στον τομέα εξωτερικών σχέσεων
- Συντονίζει και υλοποιεί τις αποφάσεις των κρατών μελών (Συμβούλιο Υπουργών) στις υπόλοιπες πτυχές εξωτερικής δράσης
- Υποβοηθά την Προεδρία στο έργο της εκπροσώπησης της Ένωσης

Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΙΣΑΒΟΝΑ

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

- Ο ρόλος του συνίσταται στον έλεγχο των διατιθέμενων από τον κοινοτικό προϋπολογισμό πόρων, στην υποβολή ερωτήσεων και στη διατύπωση με τα ψηφίσματά του συστάσεων προς το Συμβούλιο

Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΙΣΑΒΟΝΑ

Επιτροπή Πολιτικής και Ασφάλειας (ΕΠΑ)

- Συμμετέχουν αντιπρόσωποι των κρατών μελών ανωτάτου επιπέδου ή επιπέδου πρέσβων
- Το βασικό της καθήκον συνίσταται στη στενή παρακολούθηση της διεθνούς κατάστασης, ιδιαίτερα σε τομείς που άπτονται της ΚΕΠΠΑ

Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΙΣΑΒΟΝΑ

Σύμβουλοι Relex

- Ασχολείται με τα νομικά, οικονομικά και θεσμικά θέματα της ΚΕΠΠΑ. Στις προτεραιότητές της, ανάμεσα σ' άλλες, περιλαμβάνονται:
 - Οι κυρώσεις
 - Οι επιχειρήσεις διαχείρισης κρίσεων της ΕΕ
 - Οι ειδικοί εντεταλμένοι της ΕΕ
 - Η χρηματοδότηση των εξωτερικών δραστηριοτήτων

Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΙΣΑΒΟΝΑ

Ειδικοί Εκπρόσωποι

- Διορίζονται από τον Ύπατο Εκπρόσωπο για συγκεκριμένα θέματα πολιτικής ή σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές
- Ασκούν την εντολή τους υπό την εξουσία του Ύπατου Εκπροσώπου
- Υποβοηθούν το έργο του Ύπατου Εκπροσώπου της ΚΕΠΠΑ στις γεωγραφικές περιοχές που έχουν επιφορτιστεί

Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ ΜΕΤΑ ΤΗ ΛΙΣΑΒΟΝΑ

Ομάδες Εργασίας της ΚΕΠΠΑ

- Μέλη τους συνήθως είναι ειδικοί που αποστέλλονται από τις πρωτεύουσες των κρατών μελών
- Βασικό καθήκον τους είναι να επεξεργάζονται τα θέματα της αρμοδιότητάς τους και να υποβάλλουν συστάσεις και προτάσεις πολιτικής προς την ΕΠΑ

Ο ΤΡΟΠΟΣ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ

- Οι αποφάσεις λαμβάνονται από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και το Συμβούλιο Υπουργών, με ομοφωνία, πλην των περιπτώσεων στις οποίες οι Συνθήκες ορίζουν άλλως
- Από τη Συνθήκη του Άμστερνταμ εισήχθη η θέσπιση της ενισχυμένης ειδικής πλειοψηφίας για την υιοθέτηση «ειδικών» δράσεων ή «κοινών θέσεων» σε εφαρμογή των τότε «κοινών στρατηγικών» που με τη Συνθήκη της Λισαβόνας έχουν αντικατασταθεί από τις αποφάσεις

Ο ΤΡΟΠΟΣ ΛΗΨΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ

- Σε περίπτωση αποχής κατά τη διεξαγωγή ψηφοφορίας, ένα κράτος μέλος του Συμβουλίου δύναται να συνοδεύσει την αποχή του με τυπική δήλωση. Σε αυτή την περίπτωση, δεν υποχρεώνεται να εφαρμόσει την απόφαση, αλλά αποδέχεται ότι η απόφαση δεσμεύει την Ένωση
- Η θέσπιση νομοθετικών πράξεων αποκλείεται

ΤΑ ΜΕΣΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ

- Προσδιορισμός στρατηγικών συμφερόντων
- Κοινές πολιτικές και δράσεις
- Ρήτρα αλληλεγγύης
- Δηλώσεις-Διακηρύξεις και Διαβήματα ενώπιον των κυβερνήσεων τρίτων χωρών
- Πολιτικός διάλογος με τρίτες χώρες ή ομάδες τρίτων χωρών
- Επιτόπια δράση
- Επικοινωνίες

ΤΑ ΜΕΣΑ ΑΣΚΗΣΗΣ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ

Κοινές πολιτικές και δράσεις:

- i. Η διαφύλαξη των αξιών της, της ασφάλειας, της ανεξαρτησίας και της ακεραιότητάς της,
- ii. Η εδραίωση και στήριξη της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων,
- iii. Η διατήρηση της ειρήνης, η πρόσληψη συγκρούσεων και η ενίσχυση της διεθνούς ασφάλειας,
- iv. Η προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης με στόχο την εξάλειψη της φτώχειας και τη μείωση των ανισοτήτων,
- v. Κατάργηση των περιορισμών του διεθνούς εμπορίου,
- vi. Παροχή βοήθειας σε χώρες που αντιμετωπίζουν φυσικές ή ανθρωπογενείς δυσκολίες, και
- vii. Η χρηστή παγκόσμια διακυβέρνηση.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ

- Υπάρχει μια τάση ανάπτυξης και προόδου.
- Η ΚΕΠΠΑ κρίνεται ως αναποτελεσματική
- Για άλλους, το θεμελιώδες πρόβλημα για την ΕΕ στον τομέα των εξωτερικών πολιτικών σχέσεων και των σχέσεων ασφαλείας είναι αυτό που αποκαλείται κενό «ψαλίδας ικανότητας-προσδοκιών». Από τη μια πλευρά υπάρχει η αναγκαιότητα η ΕΕ να λάβει πιο ενεργό ρόλο στην παγκόσμια σκηνή αλλά από την άλλη δεν έχει αναπτύξει την κατάλληλη θεσμική υποδομή ή πολιτική νομιμοποίηση.

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ

- Το μεγαλύτερο πρόβλημα για άλλους παραμένει η προσπάθεια που γίνεται από τα κράτη μέλη να χρησιμοποιούν την ΚΕΠΠΑ για την επίτευξη των δικών τους εθνικών στόχων
- Μια άλλη πρόσθετη δυσκολία είναι ότι η ΕΕ δεν έχει μόνο να αντιπαλέψει με τα προβλήματα της εσωτερικής της δομής, αλλά έχει να αντιμετωπίσει τα συμφέροντα και τις αντιδράσεις μεμονωμένων χωρών, τα συμφέροντα των οποίων δεν συμπίπτουν με εκείνα της ΕΕ
- Ένα βασικό ερώτημα που τίθεται είναι εάν η ΚΕΠΠΑ έχει συμβάλει στον εξευρωπαϊσμό της εξωτερικής πολιτικής των κρατών μελών

ΑΠΟΤΙΜΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΚΕΠΠΑ

Τρεις διαστάσεις εξευρωπαϊσμού

- Ο βαθμός στον οποίο οι κανόνες, η διαδικασία λήψης αποφάσεων οι αρχές και οι αξίες της Ένωσης ασκούν επιρροή στην εξωτερική πολιτική που εφαρμόζει ξεχωριστά το κάθε διακριτό κράτος μέλος (downloading)
- Ο βαθμός στον οποίο η εξωτερική πολιτική ενός κράτους επηρεάζει και συμβάλλει στη διαμόρφωση μιας κοινής εξωτερικής πολιτικής της ΕΕ (uploading)
- Ο βαθμός στον οποίο τα κράτη έχουν «εμποτιστεί» από τη διαδικασία της Ενωμένης Ευρώπης και δεν δύναται να διαχωριστεί η εθνική από την ευρωπαϊκή θέση ούτε να υλοποιηθεί μια πρωτοβουλία εξωτερικής πολιτικής έξω από το ευρωπαϊκό πλαίσιο (crossloading)

ΜΕΡΟΣ Β
Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΑΜΥΝΑΣ:
Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ «ΑΤΑΛΑΝΤΑ»

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- Η χρονική αφετηρία για τη δημιουργία της ΕΕ σε θεσμικό επίπεδο σηματοδοτείται με τον τερματισμό του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, ο οποίος λειτούργησε καταλυτικά στις πολλών αιώνων εθνικιστικές επιδιώξεις των κρατών της Ευρώπης
- Πρώτος στόχος της σύσφιξης των σχέσεων των ευρωπαϊκών κρατών ήταν η ενίσχυση της οικονομικής συνεργασίας στο μέτρο όπου οι χώρες που συνδέονται με εμπορικές συναλλαγές δημιουργούν μεταξύ τους οικονομικές αλληλεξαρτήσεις, κάτι που ελαχιστοποιεί το ενδεχόμενο συγκρούσεων

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ: ΑΠΟ ΤΗ ΔΟΥΝΚΕΡΚΗ ΣΤΗ ΔΕΕ

Συνθήκη των Βρυξελλών, 17 Μαρτίου 1948

- Δημιουργήθηκε μια ευρύτερη προοπτική ασφάλειας για την Ευρώπη
- Περιείχε διάταξη η οποία σηματοδότησε ουσιαστικά την αντίστροφη μέτρηση για την της Γερμανίας και της Ιταλίας, στο δυτικοευρωπαϊκό πλαίσιο συνεργασίας
- Είχε έναν σαφώς πιο διευρυνμένο χαρακτήρα απ' ό,τι μια αυστηρά αμυντική συμφωνία

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ: ΑΠΟ ΤΗ ΔΟΥΝΚΕΡΚΗ ΣΤΗ ΔΕΕ

- Πρόταση Σουμάν για δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα (ΕΚΑΧ), 9 Μαΐου 1950
- Δημιούργησε μια θετική δυναμική συσσωμάτωσης των ευρωπαϊκών κρατών
- Πρωτόκολλα των Παρισίων, 23 Οκτωβρίου 1954
- Η Συνθήκη των Βρυξελλών τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και, με τη συμμετοχή της Γερμανίας και της Ιταλίας, διευρύνθηκε, ενώ απέκτησε και τη νέα ονομασία της: Δυτικο-ευρωπαϊκή Ένωση

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΑΜΥΝΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑ: ΑΠΟ ΤΗ ΔΟΥΝΚΕΡΚΗ ΣΤΗ ΔΕΕ

- Συνθήκες της Ρώμης, 25 Μαρτίου 1957
- Δημιουργήθηκαν δύο νέες Κοινότητες:
 - Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), που καθιέρωσε για πρώτη φορά την πλήρη τελωνειακή ένωση των ευρωπαϊκών χωρών
 - Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΥΡΑΤΟΜ), για συνεργασία σε θέματα χρήσης πυρηνικής ενέργειας

ΑΠΟ ΤΗ ΔΕΕ ΣΤΗΝ ΚΠΑΑ

- Τη δεκαετία του 1960 η ΔΕΕ αποτέλεσε τον «συνδετικό κρίκο» ανάμεσα στα κράτη μέλη της ΕΟΚ και στη Μ. Βρετανία (Βαληνάκης, 1991: 49) και, αναμφισβήτητα, βοήθησε στη διαμόρφωση ενός καλού κλίματος, ευνοϊκού για την ένταξη της Μ. Βρετανίας στις ΕΚ
- Σύνοδος του Συμβουλίου της ΔΕΕ στη Χάγη, Οκτώβριος 1987
 - Πλατφόρμα για τα Ευρωπαϊκά Συμφέροντα Ασφάλειας (Πλατφόρμα της Χάγης)
- Συνθήκη του Μάαστριχτ, 7 Φεβρουαρίου 1992
 - Δημιουργία τεσσάρων πυλώνων της ΕΕ

ΑΠΟ ΤΗ ΔΕΕ ΣΤΗΝ ΚΠΑΑ

Οι πλώνες της ΕΕ

- Συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (ΣΕΚ)
- Κοινή Εξωτερική Πολιτική και Πολιτική Ασφάλειας (ΚΕΠΠΑ)
- Δικαιοσύνη και Εσωτερικές Υποθέσεις (ΔΕΥ)

ΑΠΟ ΤΗ ΔΕΕ ΣΤΗΝ ΚΠΑΑ

Συνθήκη του Άμστερνταμ, Ιούνιος 1996

- Προώθησε περαιτέρω την προσπάθεια που είχε καταβληθεί για ολοκλήρωση στους τομείς της ασφάλειας και, κυρίως, της άμυνας, με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ
- Αυτή η εμβάθυνση αφορούσε ακριβώς την ανάπτυξη μιας κοινής πολιτικής άμυνας στους τομείς της πρόληψης και διαχείρισης κρίσεων

ΑΠΟ ΤΗ ΔΕΕ ΣΤΗΝ ΚΠΑΑ

Συνθήκη της Λισαβόνας, 2007

- Σηματοδοτεί τη σημασία και την ιδιαιτερότητα της ΚΠΑΑ, η οποία συνεχίζει, ωστόσο, να αποτελεί αναπόσπαστο στοιχείο της ΚΕΠΠΑ
- Η ΚΠΑΑ εξασφαλίζει στην ΕΕ την επιχειρησιακή ικανότητα, βασισμένη τόσο σε μη στρατιωτικά όσο και με αμιγή χαρακτήρα στρατιωτικά μέσα

ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ (ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ) ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Παράγοντες που δυσχεραίνουν την πορεία προς τη δημιουργία ευρωστρατού

- Παρά τη συμμετοχή τους στο ευρωπαϊκό οικοδόμημα, τα κράτη μέλη έχουν ισχυρούς, διακριτούς πολιτισμούς
- Ιδιαίτερο σημείο τριβής αποτελεί η σχέση της νέας οντότητας με το ΝΑΤΟ
- Η λεγόμενη «ειδική σχέση» που διατηρούν οι ΗΠΑ με το ΗΒ

ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ (ΑΥΤΟΝΟΜΗΣ) ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Πλεονεκτήματα δημιουργίας ευρωστρατού:

- Δυνατότητα επέμβασης σε περιοχές που βιώνουν κρίσεις και συγκρούσεις, ενισχύοντας περαιτέρω τις συμμαχίες και τη δύναμη της ΕΕ
- Πολύτιμη ανεξαρτησία
- Ενίσχυση της στρατιωτικής/αμυντικής βιομηχανίας στην ΕΕ
- Μεγαλύτερη πολιτική αυτονομία στην ΕΕ, αναβάθμισή της σε πολιτική οντότητα, με ευρύτερο φάσμα επιλογών πολιτικής

Η ΠΡΩΤΗ ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ: Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ «ΑΤΑΛΑΝΤΑ»

«Κυρίαρχες θαλάσσιες διαδρομές»:

- Συνδέουν περιοχές πολύ υψηλής γεωοικονομικής αξίας, οι οποίες και διαδραματίζουν καίριο ρόλο στη διεξαγωγή του θαλάσσιου εμπορίου
- Η πυκνότητα της ναυτιλιακής κίνησης, κατά μήκος τους, έχει άμεση συνάφεια με την εμπορική δραστηριότητα των χωρών που αποτελούν την αφετηρία και τον τερματισμό τους
- Συγκεντρώνουν ιδιαίτερα υψηλό αριθμό πλοίων στη βάση των γεωγραφικών δεδομένων του πλανήτη

Η ΠΡΩΤΗ ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ: Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ «ΑΤΑΛΑΝΤΑ»

Λόγοι που κατέστησαν αναγκαία την επιχείρηση «ΑΤΑΛΑΝΤΑ»:

- Η δράση των σομαλών πειρατών αποτελεί μια σημαντική απειλή για τη διεκπεραίωση του παγκόσμιου εμπορίου
- Η συνέχιση της πειρατικής δραστηριότητας πέριξ της Σομαλίας δημιουργεί ανησυχίες για τα ζητήματα που σχετίζονται άμεσα με την ευρωπαϊκή ενεργειακή ασφάλεια
- Η αδυναμία των κρατών να αστυνομεύσουν τα χωρικά τους ύδατα
- Η ανάγκη να αποφευχθούν επιθέσεις εναντίον των πλοίων που μετέφεραν βοήθεια (τρόφιμα) στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Επισιτιστικού Προγράμματος (World Food Program - WFP)

Η ΠΡΩΤΗ ΑΥΤΟΝΟΜΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ: Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ «ΑΤΑΛΑΝΤΑ»

Στοιχεία για περιστατικά πειρατείας από το 2009 μέχρι σήμερα,
Επιχείρηση ΑΤΑΛΑΝΤΑ (Σομαλία)

Σήμερα υπό κράτηση πειρατών

Πλοία	0 (δεν περιλαμβάνονται περιστατικά που δεν έχουν αναφερθεί/επιβεβαιωθεί)
Όμηροι	26 (εκτίμηση)

Στοιχεία από το 2009

Πλοία του WFP που προστατεύθηκαν	335	Τόνοι φαγητού/βοήθειας που παραδόθηκε από το WFP	963850
Πλοία Amisom που προστατεύθηκαν	128		
Πειρατές που μεταφέρθηκαν στις αρμόδιες αρχές για δίωξη	155 (σύνολο)	24 (παραπομπή για νέα δίκη)	128 (καταδίκες)

Πηγή: Euro Navfor. Διαθέσιμο στο <http://eunavfor.eu/key-facts-and-figures/> [Αύγουστος 2015].

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση ή αναπαραγωγή του παρόντος έργου με οποιονδήποτε τρόπο χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη, σύμφωνα με το Ν. 2121/1993 και τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με τον Ν. 100/1975)